

Bu makaleye atıfta bulunmak için/To cite this article:

ÖZ, B, ÇELENK, K . (2019). Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitimi Üzerine Bir İnceleme. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23 (3) , 919-936.

Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitimi Üzerine Bir İnceleme (*)

Barış ÖZ (**)

Koray ÇELENK (***)

Öz: Fagot ülkemize ilk kez Tanzimat Dönemi'nde giren, o dönemden günümüze orkestraların vazgeçilmezleri arasında yer alan ve Mesleki Müzik Eğitimi kurumlarında da çalgı eğitimi boyutuyla eğitimi verilen tahta üflemeli bir enstrümandır. Çalgı eğitiminde başlangıç düzeyinde, her çalgı eğitimcisi öğrenciye belli teknik ve yöntemler dahilinde beceri kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu becerileri kazandırırken, her çalgı eğitimcisi kendine has yöntem ve teknikler kullanmaktadır. Bu çalışmada ülkemizde çok az sayıda olan fagot eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde uygulanan teknik ve yöntemlere ortak bir yaklaşım getirmek ve bu anlamda alan yazına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Araştırma, Betimsel Modele dayalı Nitel bir araştırmadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubu, Türkiye genelinde fagot eğitimi veren Mesleki Müzik Eğitimi kurumlarından Silahlı Kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Hazırlama Okulu, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuarı, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümlerinde görev yapan 12 fagot eğitimcilerinden oluşmaktadır. Araştırmada fagot eğitimcilerinden elde edilen veriler doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde uygulanan ortak teknik ve yöntemler ile bunların sırası belirlenmiş, öğrenciye kazandırılması gereken hedef davranışlar tespit edilmiş ve fagot eğitimcilerinin ders işleme yöntemleri ve önerileri ortaya koyulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çalgı eğitimi, fagot eğitimi, teknik, yöntem.

A Study on Beginner Level Bassoon Training

Abstract: Bassoon is a woodwind instrument that entered our country for the first time in the Tanzimat Period and has been one of the indispensable parts of the orchestras since then and has been also taught in Vocational Music Education institutions with the dimension of instrument training. At the beginning level in instrument training, every instrument instructor aims to provide the student with skills within certain techniques and methods. While teaching these skills, each instructor uses his own methods and techniques. In this study, it is aimed to bring a common approach to the techniques and methods applied in beginner level bassoon training in accordance with the opinions of bassoon instructors, which are very few in our country, and to contribute to the literature in this sense. The research is a qualitative research based on the Descriptive Model. Semi-structured interview form was used as data collection

*) Bu çalışma "Fagot Çalgısının Başlangıç Eğitiminde Uygulanan Teknik ve Yöntemlerin İncelenmesi" isimli Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

**) Bnd. Yb., Milli Savunma Üniversitesi Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu (eposta: peace_tu@hotmail.com) ORCID ID. orcid.org/ 0000-0002-9969-5142

***) Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü (eposta: koraycelenk@atauni.edu.tr) ORCID ID. orcid.org/ 0000-0002-0580-2489

tool. The study group is composed of 12 bassoon instructors who work in the music department across Turkey from Armed Forces Band School Command Preparation School, Hacettepe University State Conservatory, Bilkent University Music and Performing Arts Faculty, Trakya University State Conservatory, Eskişehir Anadolu University State Conservatory, Mimar Sinan Fine Arts University State Conservatory, Istanbul University State Conservatory and Dokuz Eylül University State Conservatory. In line with the data obtained from bassoon instructors, common techniques and methods applied in beginner level bassoon training and their order were determined, target behaviors to be gained to the students were determined and the teaching methods and suggestions of bassoon trainers were put forward.

Keywords: *Instrument training, Bassoon training, technical, method.*

Makale Geliş Tarihi: 14.01.2019

Makale Kabul Tarihi: 09.10.2019

I.Giriş

Eğitim; eğitimci vasıtasıyla bireye, bilgi ve görgü vererek bireyi herhangi bir şeyi yapabilecek veya bir şeyi yüklenebilecek duruma getirme işidir. Good'a göre (1959: 52) eğitim, kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Eğitimin amacını Ceylan (2010: 2), "ruhsal, düşünsel ve bedensel gelişimi sağlıklı bireyler yetiştirip, bireyi topluma kazandırmak" olarak tanımlamıştır. Başaran (1989: 17) ise; eğitimin niteliğini oluşturan dört temel unsurun olduğunu vurgulamış ve bu unsurları "(1) Eğitim, eğitilen kişide istenilen davranışı oluşturma işidir, (2) İnsan bir yaşayışı ancak yaşayarak kazanabilmektedir, (3) Eğitilene oluşturulacak davranış önceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmak zorundadır ve (4) İnsanda davranışın oluşturulabilmesi, planlanmış bir eğitim sürecinden geçmesine bağlıdır" şeklinde belirtmiştir.

Müzik Eğitimi ise eğitimin alt boyutlarından biri olup, Genel ya da Örgün Müzik Eğitimi, Amatör ya da Özengen Müzik Eğitimi ve Mesleki ya da Profesyonel Müzik Eğitimi olmak üzere üç ana başlığı kapsamaktadır (Çelenk ve Özşen, 2018: 494). Özdemir'e göre (2007: 12) Genel, mesleki ve özengen müzik eğitimi türleri arasında belli ilişkiler vardır ve kendi aralarında aşamalık ve sıralılık içerirler. Müzik eğitimi genel müzik eğitiminden mesleki müzik eğitimine doğru derinlik kazanır ve gelişir.

Mesleki Müzik Eğitimi içerisinde büyük bir önem taşıyan çalgı eğitimi, bir çalgıyı çalma becerisini gösterebilmek için birtakım becerilerin sistematik olarak kazanılmasından oluşan uzun bir eğitim sürecidir (Çoban, 2011: 116). Çalgı öğretimi ise davranış haline getirilecek bilgi ve becerilerin bir kişiden (öğretmenden) diğerine (öğrenciye) iletilmesi ve edinilmiş olan bilgi beceriler ile kazandırılacak yeni bilgi becerilerin bağlantısını kurabilme sanatıdır (Akkuş, 2000: 108). Müziksel yaratı, yorum ve icra unsurlarını içerisinde barındıran çalgı eğitiminde çalgılardan yararlanarak, ses ve renk zenginliği artırılır, müzikal ifade daha da kuvvetlenir. Çalgı icracılarının etkileyici ve daha güzel müzik icra edebilmesi içinse en öncelikli durum; başlangıç düzeyi çalgı eğitiminde kullanılan teknik ile yöntemlerin doğru belirlenmesi, yerinde ve zamanında uygulanmasıdır.

Başlangıç düzeyi çalgı eğitiminde amaç; öğrencinin çalgısı ile ilgili teknik ve yöntemlerin kazandırılması ile öğrencinin müziksel olarak düşünebilmesinin sağlanmasıdır. Bu yaklaşım fagot eğitiminin başlangıç düzeyi için de geçerlidir. Öğrencinin fagot çalma becerisini sergileyebilmesi adına birtakım davranışların öğrencilere sistematik olarak kazandırılması gerekmektedir. Bu davranışların kazandırılabilmesi için uzun soluklu ve belirli bir plan ve programa bağlı kalarak çalışılması gerekmektedir. Başlangıç düzeyi fagot eğitiminde kazandırılması gereken temel davranışlar ise, doğru bir duruş, el, kol ve parmak pozisyonu, bağlı ve dilli çalma, entonasyon, notasyon, ritim, ton bilgisi, teknik vb. başlıklarla özetlenebilir.

Fagot, ülkemizde eğitimi verilen diğer enstrümanlar kadar yaygın bir geçmişe sahip olmadığı için, bu durumla bağlantılı olarak ülkemizde fagot eğitimcisi sayısı da çok azdır. Bu azınlık içinde ise her fagot eğitimcisi öğrenciye beceri kazandırırken, kendine has yöntem ve teknikler kullanmaktadır. Ancak bu teknik ve yöntemler eğitimciden eğitimeye farklılık göstermekte, belirlenmiş bir plan dahilinde yapılmamakta ve başlangıç düzeyi fagot eğitimi için ortak bir yaklaşım oluşturulamamaktadır. Demirel, Seferoğlu ve Yağcı'ya göre (2005: 79) eğitimde plan; belirli eğitim amaçlarına ve program hedeflerine ulaşmak için öğretim etkinliklerinden hangilerinin seçileceğini, bunların öğrencilere niçin ve nasıl yaptırılacağını, hangi yardımcı ve tamamlayıcı kaynak ve araçların kullanılacağını, elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini önceden tasarlayıp kâğıt üzerinde saptamaktır. Öğretimde başarı iyi ve dikkatli planlamayla sağlanabilir. Tüm bunlarla birlikte planlama nitelikli yapılarak ders sonunda öğrencilerin gerekli olan konuları öğrenmiş olması, öğrencide istenilen davranış değişikliğinin belirlenen içerikle gerçekleştirilmiş olması, davranış değişikliğinin doğru bir yöntem, araç-gereç ve kaynaklarla öğrenciye ulaştırılmış ve elde edilmiş olan başarının doğru ve net olarak değerlendirilip, belirtilen hedefe ulaşılmış olması sağlanabilir. Bu araştırmada da ülkemizde çok az sayıda olan fagot eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde uygulanan teknik ve yöntemlere ortak bir yaklaşım getirmek ve bu anlamda alan yazına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırma sorusu "Başlangıç düzeyi fagot eğitiminde uygulanması gereken plan, temel ilkeler, yöntem ve teknikler neler olmalıdır?" şeklinde belirlenmiştir.

II.Yöntem

A.Araştırmanın Modeli

"Araştırma modeli, araştırmanın amacına uygun şekilde ve en ekonomik yolla, verilerin toplanması ve analiz edilip çözümlenebilmesi için gerekli olan tüm koşulların düzenlenmesidir" (Seltiz, Jahoda, Deutsch ve Cook, 1959: 50).

"Bu koşulların düzenlenmesinde iki temel yaklaşım vardır. Bunlar betimleme ve denemedir. Araştırmacı, amacına ve içinde bulunduğu koşullara göre, bu temel yaklaşımlardan yararlanmak zorundadır" (Karasar, 2007: 76).

Buna göre araştırma, Betimsel Model'e dayalı olarak yürütülen nitel bir özellik taşımaktadır.

B.Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye’ de Mesleki Müzik Eğitimi veren kurumlardan 31 Temmuz 2016 tarihi itibarı ile Milli Savunma Üniversitesi Bando Astsubay MYO olarak yeniden yapılandırılan Silahlı kuvvetler Bando Okullar Komutanlığı Hazırlama Okulu, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi, Trakya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, 9 Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümlerinde fagot eğitimcisi olarak görev yapan toplam 12 (oniki) fagot eğitimcisi oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Görev Yeri	f	%
A.Ü.Devlet Konsv.	3	25.3
B.Ü.Müzik Fakültesi	1	8.3
Bando Okulları K.lığı MYO	1	8.3
Bando Okulları Lisesi	1	8.3
Bursa Devlet Konsv.	1	8.3
Ç.Ü.Konsv.	1	8.3
H.Ü.Devlet Konsv.	1	8.3
İ.Ü.Devlet Konsv.	1	8.3
MSGSÜ Konsv.	1	8.3
T.Ü.Devlet Konsv.	1	8.3
Ünvan	f	%
Doçent	1	8.3
Fagot Öğretim Elemanı	3	25.0
Okutman	2	16.7
Öğretim Görevlisi	2	16.7
Fagot Sanatçısı	1	8.3
Yardımcı Doçent	3	25.0
Yaş	f	%
28	1	8.3
30	1	8.3
31	1	8.3
34	2	16.8
35	2	16.8
37	1	8.3
41	1	8.3
45	1	8.3
48	1	8.3
52	1	8.3
Toplam Eğitimci	12	100.0

Tablo 1’ de 12 fagot eğitimcisinden oluşan çalışma grubunun demografik özelliklerine göre eğitimcilerin konservatuvar, müzik fakültesi ve askeri akademik eğitim kurumlarında görev yaptığı, yoğunluğun Ankara Üniversitesi Devlet

Konservatuvarı'nda olduğu, eğitim fakültesi ve güzel sanatlar fakültesinde görev yapan fagot eğitimcisinin olmadığı ve bunun da Türkiye' de fagot eğitimcisi sayısının çok az olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Fagot eğitimcilerinin ünvanlarına göre dağılımına bakıldığında çoğunluğun akademik ünvana sahip eğitimciler olduğu ve yaş dağılımlarına bakıldığında eğitimcilerin 28 ile 52 yaşları arasında dağılım gösterdiği görülmektedir.

C.Verilerin Toplanması

Araştırmada yöntem dahilinde literatür taraması yapılarak konu ile ilgili kavramsal altyapı oluşturulmuştur. Ayrıca, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuş ve kapsam geçerliğini sağlamak için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda hazırlanan form, çalışma grubu katılımcılarına bizzat uygulanmıştır. Veri toplama aracı demografik bilgiler ve konu ile ilgili sorular olmak üzere iki bölümlü bir form şeklinde oluşturulmuş ve konu ile ilgili sorular açık uçlu ve kapalı uçlu, çok cevaplı ve önem dereceli olarak yapılandırılmıştır.

D.İstatistiksel Analiz

Görüşme formundan elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programına aktararak sıralamalı, önem dereceli ve çoklu cevaplı sorular için Multiple Response analizi kullanılmış ve frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları verilerek, sonuçlar bu işlemlere göre yorumlanmıştır. Bu doğrultuda eğitimcilerin deneyimleri, düşünceleri ve konu ile ilgili önerileri analiz edilerek verilerin yorumlanması sağlanmıştır.

Araştırmada açık uçlu soruların analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi sözel veya yazılı verilerin belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır (Fox, 1969).

13 sorudan oluşan formun güvenilirliğini test etmek amacıyla ise, Cronbach's Alpha test istatistiği uygulanmıştır. Cronbach's Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü şu şekildedir;

$0.00 \leq \text{Cronbach's Alpha } (\alpha) < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \text{Cronbach's Alpha } (\alpha) < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \text{Cronbach's Alpha } (\alpha) < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \text{Cronbach's Alpha } (\alpha) < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Özdamar, 2002: 673). Cronbach's Alpha test sonuçları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Görüşme Formu Güvenilirlik Testi Sonuçları

Cronbach's Alpha (α)	N
.802	13

Tablo 2’de, görüşme formunun güvenilirlik durumu görülmektedir. Formun toplam 13 soru bazında güvenilirliği sağladığı ($\alpha = 0.802 > 0.60$) yapılan istatistiksel analiz sonucunda belirlenmiştir.

III.Bulgular

Bu bölümde fagot eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda başlangıç düzeyi fagot eğitiminde kullanılacak fagot markaları, fagot eğitimine başlanması gereken yaş aralığı, gereken fiziksel özellikler, kullanılması gereken metotlar, yeterliliği ve tercih edilme nedenleri, kazandırılacak hedef davranışlar ve sıralaması, uygulanacak temel teknikler ve sıralaması, icra sırasında dikkat edilmesi gereken konular ve sıralaması, ders işleme yöntemleri ve fagot eğitimcilerinin önerileri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

A.Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitimine Yönelik Bulgular

Tablo 3: Fagot Eğitimine Başlanması Gereken En Uygun Fagot Markası

Marka	f	%
Yamaha	1	8.3
Fox	7	58.4
Oscar Adler	3	25.0
Diğer	1	8.3
Toplam	12	100.0

Tablo 3’ de uzman eğitimcilerin büyük bir kısmının eğitime başlanması gereken en uygun fagot markasını Fox olarak değerlendirdikleri, Oscar Adler markasının da başlangıç fagot eğitiminde kullanılabileceğini düşündükleri görülmektedir.

Tablo 4: Fagot Eğitimine Başlanması Gereken Yaş Aralığı

Yaş Aralığı	f	%
10-12	8	66.7
13-15	4	33.3
Toplam	12	100.0

Tablo 4’te uzman eğitimcilerin büyük bir kısmının fagot eğitimine başlanması gereken en uygun yaş aralığını 10-12 yaş aralığı olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

Tablo 5: Öğrencide Bulunması Gereken Fiziksel Özelliklerin Önem Sırası

Fiziksel Özellikler	Önem Derecesi										Toplam	
	1.Derece		2.Derece		3.Derece		4.Derece		5.Derece		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dudak yapısı	4	33.3	7	58.3	1	8.4	-	-	-	-	12	100
Parmak Yapısı	-	-	2	16.7	9	75.0	-	-	1	8.3	12	100
Boy Uzunluğu	1	8.4	-	-	-	-	4	33.3	7	58.3	12	100
Diş yapısı	7	58.4	3	25.0	1	8.3	1	8.3	-	-	12	100
Kol Uzunluğu	-	-	-	-	1	8.4	7	58.3	4	33.3	12	100

Tablo 5’deki veriler doğrultusunda, fagot eğitimine başlayacak olan bir bireyde dikkat edilmesi gereken fiziksel özellikler sıralamasının dış yapısındaki düzgünlük, dudak yapısındaki düzgünlük, parmak yapısındaki düzgünlük, kol yapısı ve boy uzunluğu şeklinde olması gerektiği söylenebilir.

Tablo 6: Öncelikli Olarak Kullanılması Gereken Fagot Metotları

Metotlar	Dağılım		Toplam	
	f	%	f	%
Weissenborn	12	100	12	100
Krakamp (Diğer)	3	25.0		
Giampieri (Diğer)	3	25.0		
Schule (Diğer)	3	25.0		
Dahl (Diğer)	1	8.3	12	100
Bourdeau (Diğer)	1	8.3		
Seltmann- Vangerböfer (Diğer)	1	8.3		

Tablo 6’da çoklu cevap olarak sorulan soruya yönelik olarak uzman eğitimcilerin tamamının başlangıç düzeyi fagot eğitiminde öncelikli olarak Weissenborn fagot metodunun kullanılması gerektiğini, bu metoda ek olarak Krakamp, Giampieri, Schule, Dahl, Bourdeau ve Seltmann- Vangerböfer metotlarının ise yardımcı metotlar olarak kullanılmasının uygun olacağını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 7: Öncelikli Olarak Kullanılması Gereken Fagot Metotlarının Tercih Nedenleri

Önem Derecesi		Tercih Nedenleri					
		Başlangıç seviyesine uygun ve sistemli ilerlemesi	Kullanıldığı en iyi metot olması	Parmak egzersizleri ve alıştırmalarının çok iyi seviyede olması	Gerekli tüm konuları içeriyor olması	Öğrenciğime bu metot ile başlamış olmam	Her öğrenci için uygulanabilirliği olması
1.Derece	f	6	-	-	2	2	1
	%	50.0	-	-	16.7	16.7	8.3
2.Derece	f	4	1	2	3	1	-
	%	33.4	8.4	16.7	25.0	8.3	-
3.Derece	f	1	-	4	2	1	3
	%	8.3	-	33.3	16.7	8.3	25.0
4.Derece	f	1	3	-	1	1	2
	%	8.3	25.0	-	8.3	8.3	16.7

5.Derece	f	-	-	2	-	2	3
	%	-	-	16.7	-	16.7	25.0
6.Derece	f	-	1	1	-	4	1
	%	-	8.3	8.3	-	33.3	8.3
Dereceleme Yapılmayan	f	-	4	3	1	4	5
	%	-	33.3	25.0	8.3	33.4	41.7
Toplam	f	12	12	12	12	12	12
	%	100	100	100	100	100	100

Tablo 7' de çoklu cevap ve önem dercesine göre sorulan soruya yönelik verilerin dağılımına göre, başlangıç fagot eğitimi metotlarının tercih edilme nedenleri açısından uzman eğitimcilerin büyük çoğunluğunun özellikle Weissenborn fagot metodunu kullandıkları düşünüldüğünde, bu metodu tercih sebeplerinin önem sırasına göre başlangıç seviyesine uygun ve sistemli ilerlemesi, gerekli tüm konuları içermesi, parmak egzersizleri ve alıştırılmalarının seviyesinin çok iyi olması, kullanılan en iyi metot olması, her öğrenci için uygulanabilir olması ve uzman eğitimcilerin öğrenciliklerine bu metot ile başlaması olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Başlangıç Düzeyi Fagot Metotlarının Yeterliliği

Metotların Yeterliliği	f	%
Yeterli	7	58.3
Desteklenmeli	4	33.3
Yeni Bir Metot Oluşturulmalı	1	8.3
Toplam	12	100.0

Tablo 8'de görüldüğü gibi uzman eğitimcilerin bir kısmının, başlangıç fagot eğitimi için kullanılan fagot metotlarını yeterli olarak gördükleri ve bir kısmının ise bu metotları yeterli bulmadığı veya diğer fagot metotlarıyla desteklenmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

Tablo 9: Bir Öğretim Yılı İçinde Kazandırılacak Hedef Davranışların Önem Dereceleri

Önem Derece	Hedef Davranışlar																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	f	6	2	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	%	50	16.7	8.3	8.3	-	16.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	f	-	4	2	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	%	-	33.3	16.8	16.7	-	16.7	8.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.3	-
3	f	-	3	4	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	%	-	25	33.3	25	16.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	f	-	1	1	5	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	%	-	8.3	8.3	41.7	-	33.3	8.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	f	-	2	3	1	4	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	%	-	16.7	25	8.3	33.3	8.3	-	-	-	-	-	8.3	-	-	-	-	-	-
6	f	2	-	1	-	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
	%	16.7	-	8.3	-	25	25	8.3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16.7	-
7	f	-	-	-	-	2	-	6	1	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-
	%	-	-	-	-	16.7	-	50.2	8.3	-	-	-	8.3	-	-	-	-	16.7	-
8	f	-	-	-	-	1	-	1	5	1	-	-	3	-	-	-	-	1	-
	%	-	-	-	-	8.3	-	8.3	41.7	8.3	-	-	25	-	-	-	-	8.3	-
9	f	-	-	-	-	-	-	1	1	4	-	1	3	-	-	-	-	-	2
	%	-	-	-	-	-	-	8.3	8.3	33.3	-	8.3	25	-	-	-	-	-	16.7

	%	-	-	-	-	-	-	8.3	8.3	33.4	-	8.3	25	-	-	-	-	-	16.7
10	f	1	-	-	-	-	-	-	1	1	5	-	1	1	-	-	2	-	-
	%	8.3	-	-	-	-	-	-	8.3	8.3	41.7	-	8.3	8.3	-	-	16.7	-	-
11	f	-	-	-	-	-	-	-	1	4	-	3	1	-	2	-	-	-	1
	%	-	-	-	-	-	-	-	8.3	33.4	-	25	8.3	-	16.7	-	-	-	8.3
12	f	1	-	-	-	-	-	-	1	1	2	4	2	1	-	-	-	-	-
	%	8.3	-	-	-	-	-	-	8.3	8.3	16.7	33.3	16.8	8.3	-	-	-	-	-
13	f	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1	2	-	4	1	-	-	-
	%	-	-	-	-	-	-	-	8.3	16.8	8.3	8.3	16.8	-	33.3	8.3	-	-	-
14	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	2	5	-	-	-	-
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33.3	8.3	-	16.7	41.7	-	-	-	-
15	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	4	1	-	2
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.3	-	16.7	8.3	33.3	8.3	-	16.7
16	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	2	2	-	2
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16.7	25	16.7	16.7	-	16.7
17	f	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	6
	%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33.3	-	50	8.3
18	f	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5	3
	%	16.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.3	-	41.7	25

Tablo 9’da uzman fagot eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda belirlenen ve başlangıç düzeyi fagot eğitiminde öğrenciye kazandırılması gereken hedef davranışların önem dereceleri görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde öğrenciye kazandırılması gereken hedef davranışların sıralaması Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10: Bir Öğretim Yılı İçinde Kazandırılacak Hedef Davranışların Sıralaması

Kazandırılacak Hedef Davranışlar Sıralaması	Dereceleme Sıralamasında En Yoğun Dağılımlar		Dereceleme Katılan Toplam Uzman Eğitimci	
	f	%	f	%
1. Fagotun tarihçesini, çeşitlerini ve özelliklerini söyleyebilme	6	50.0	12	100
2. Doğru bir duruş ve tutuş uygulayabilme	4	33.3	12	100
3. Fagot kamışını doğru üfleyebilme	4	33.3	12	100
4. Doğru dudak pozisyonunu uygulayabilme	5	41.7	12	100
5. Fagotta parmakların perdeler üzerindeki yerlerini öğrenebilme	4	33.3	12	100
6. Doğru bir şekilde nefes alıp verebilme	3	25.0	12	100
7. Fagotun öğrenci seviyesinde bakım kurallarını öğrenebilme	6	50.0	12	100
8. Birinci-ikinci ve üçüncü oktav sesleri öğrenebilme	5	41.7	12	100
9. Fagotta diyezli ve bemollü notaları çalabilme	4	33.3	12	100
10. Dizi ve aralık etütlerini çalabilme	5	41.7	12	100
11. Bemollü ve diyezli dizileri çalabilme	3	25.0	12	100
12. Uzun ve legato sesleri üfleyebilme	2	16.7	12	100
13. Bemollü ve diyezli dizileri arpejli çalabilme	4	33.3	12	100
14. Fagotta artikülasyon çalışmalarını uygulayabilme	5	41.7	12	100
15. Müzikal parçaları doğru, temiz ve anlamına uygun icra edebilme	4	33.3	12	100
16. Dördüncü çizgi fa anahtarını okuyabilme	2	16.7	12	100
17. Eşlikli eser ve düetlerle birlikte çalmayı uygulayabilme	6	50.0	12	100
18. Stacatto dil çalışmalarını uygulayabilme	3	25.0	12	100

Tablo 10'da Tablo 9 ile bağlantılı olarak her bir hedef davranışın, önem sıralamasında aldığı en yoğun dağılımlar gösterilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde kazandırılacak hedef davranışlar sıralamasının sırasıyla, Fagotun tarihçesini, çeşitlerini ve özelliklerini söyleyebilme; Doğru bir duruş ve tutuş uygulayabilme; Fagot kamışını doğru üfleyebilme; Doğru dudak pozisyonunu uygulayabilme; Fagotta parmakların perdeler üzerindeki yerlerini öğrenebilme; Doğru bir şekilde nefes alıp verebilme; Fagotun öğrenci seviyesinde bakım kurallarını öğrenebilme; Birinci-ikinci ve üçüncü oktav sesleri öğrenebilme; Fagotta diyezli ve bemollü notaları çalabilme; Dizi ve aralık etütlerini çalabilme; Bemollü ve diyezli dizileri çalabilme; Uzun ve legato sesleri üfleyebilme; Bemollü ve diyezli dizileri arpejli çalabilme; Fagotta artikülasyon çalışmalarını uygulayabilme; Düzeyine uygun müzikal parçaları doğru, temiz ve anlamına uygun olarak icra edebilme; Dördüncü çizgi fa anahtarını okuyabilme; Eşlikli eser ve düetlerle birlikte çalmayı uygulayabilme ve Stacatto dil çalışmalarını uygulayabilme şeklinde olması gerektiği söylenebilir.

Tablo 11: Bir Öğretim Yılı İçinde Kazandırılacak Hedef Davranışların Birinci ve İkinci Yarıyla Dağılımı

Yarıyıl	Kazandırılacak Hedef Davranışlar Sıralaması
1. Yarıyıl	1 Fagotun tarihçesini, çeşitlerini ve özelliklerini söyleyebilme
	2 Doğru bir duruş ve tutuş uygulayabilme
	3 Fagot kamışını doğru üfleyebilme
	4 Doğru dudak pozisyonunu uygulayabilme
	5 Fagotta parmakların perdeler üzerindeki yerlerini öğrenebilme
	6 Doğru bir şekilde nefes alıp verebilme
	7 Fagotun öğrenci seviyesinde bakım kurallarını öğrenebilme
	8 Uzun ve legato sesleri üfleyebilme
	9 Stacatto dil çalışmalarını uygulayabilme
2. Yarıyıl	1 Dizi ve aralık etütlerini çalabilme
	2 Artikülasyon çalışmalarını uygulayabilme
	3 Diyezli ve bemollü notaları çalabilme
	4 Diyezli ve Bemollü dizileri çalabilme
	5 Birinci-ikinci ve üçüncü oktav sesleri öğrenebilme
	6 Diyezli ve Bemollü dizileri arpejli çalabilme
	7 Dördüncü çizgi fa anahtarını okuyabilme
	8 Müzikal parçaları doğru, temiz ve anlamına uygun icra edebilme
	9 Eşlikli eser ve düetlerle birlikte çalmayı uygulayabilme

Tablo 11' de uzman fagot eğitimcilerinin görüşleri doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde bir öğretim yılı içinde öğrenciye 1. Yarıyıl ve 2. Yarıyılta kazandırılacak hedef davranışlar sıralamasına göre sırasıyla Fagotun tarihçesini çeşitlerini ve özelliklerini söyleyebilme, Doğru bir duruş ve tutuş uygulayabilme, Fagot kamışını doğru üfleyebilme, Doğru dudak pozisyonunu uygulayabilme, Fagotta parmakların perdeler üzerindeki yerlerini öğrenebilme, Doğru bir şekilde nefes alıp verebilme, Fagotun öğrenci seviyesinde bakım kurallarını öğrenebilme, Uzun ve legato sesleri üfleyebilme ve Staccato dil çalışmalarını uygulayabilme davranışlarının 1. Yarıyılta; Dizi ve aralık etütlerini çalabilme, Artikülasyon çalışmalarını uygulayabilme, Diyezli ve Bemollü notaları çalabilme, Diyezli ve Bemollü dizileri çalabilme, Birinci-

ikinci ve üçüncü oktav sesleri öğrenebilme, Diyezli ve Bemollü dizileri arpeji çalabilme, Dördüncü çizgi fa anahtarını okuyabilme, Düzeyine uygun müzikal parçaları doğru temiz ve anlamına uygun olarak icra edebilme ve Eşlikli eser ve düetlerle birlikte çalmayı uygulayabilme davranışlarının ise ikinci yarıyılı kazandırılması gerektiği söylenebilir.

Tablo 12: Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitiminde Uygulanacak Temel Teknikler ve Sırası

Teknikler	Önem Sırası								Toplam	
	1.Sıra		2.Sıra		3.Sıra		4.Sıra		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dil Tekniği	-	-	1	8.3	6	50.0	5	41.7	12	100
Dudak Tekniği	4	33.3	8	66.7	-	-	-	-	12	100
Parmak Tekniği	-	-	-	-	5	41.7	7	58.3	12	100
Üfleme Tekniği	8	66.7	3	25.0	1	8.3	-	-	12	100

Tablo 12'deki veriler doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde uygulanması gereken temel teknikler ve sıralamasının sırasıyla üfleme tekniği, dudak tekniği, dil tekniği ve parmak tekniği şeklinde olması gerektiği söylenebilir.

Tablo 13: Fagot İcracısının Eser İcrası Sırasında Dikkat Etmesi Gereken Konular

Konu	Önem Sırası										Toplam	
	1.Sıra		2.Sıra		3.Sıra		4.Sıra		5.Sıra		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Duygu	2	16.8	1	8.3	4	33.3	1	8.3	4	33.3	12	100
Acilite (Serilik)	-	-	-	-	1	8.3	7	58.4	4	33.3	12	100
Entonasyon	10	83.3	2	16.7	-	-	-	-	-	-	12	100
Uyum	-	-	2	16.7	6	50.0	2	16.7	2	16.7	12	100
Teknik	-	-	7	58.3	1	8.3	2	16.7	2	16.7	12	100

Tablo 13'deki veriler doğrultusunda, başlangıç düzeyi fagot eğitiminde icracının dikkat etmesi gereken konular sıralamasının sırasıyla entonasyon, teknik, uyum, acilite (serilik) ve duygu şeklinde olması gerektiği söylenebilir.

B.Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitiminde Uzman Eğitimcilerin Ders İşleme Yöntemleri ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 14: Fagot Eğitimcilerinin Ders İşleme Yöntemleri

Derse Hazırlık Aşaması
1. Genel konularda sohbet edilerek öğrencinin stresinin azaltılması ve psikolojik olarak derse hazırlanması.
2. Yapılan dersin amacı hakkında bilgi verilmesi.
3. Öğrenci ile düzgün iletişim kurarak enstrüman sevgisinin kazandırılması.
4. Öğrencinin pozitif yönde motive edilmesi.
5. Uygun bir çalışma ortamı hazırlanıp olumsuz etkenlerin ortadan kaldırılması.
6. Planlı çalışmanın alışkanlık haline getirilmesi.
7. Ders içi ve dışı öğrenci kontrolünün sağlanması.
8. Eğitici kontrolünde fagotun takılıp sökülmesinin sağlanması.
9. Fagotu temizleme, kurma, toplama ve muhafaza etme konusunda öğrencinin bilinçlendirilmesi.
Ders Aşaması
1. Haftada en az 2 ders saati ağız pozisyonu, tutuş, parmak pozisyonları, üfleme ve nefes tekniğinin kontrol edilmesi.

2. Ayna karşısında ağız pozisyonu ve tutuş kontrol edilerek uzun ses üfleme alışkanlığının kazandırılması.
3. Doğru üfleme, doğru tutma ve doğru nefes alıp vermenin eğitici tarafından sıkı şekilde kontrolünün sağlanması.
4. Nefes tekniğinin doğru öğrenildiğine emin oluncaya kadar öğrencinin her ders düzenli olarak çalıştırılması.
5. Doğru dudak pozisyonu öğretildikten sonra notaların üflenmesine legato (bağlı) olarak başlatılması.
6. Legato çalma benimsendikten sonra öğrenciye staccato (kesik çalış) çaldırmaya başlanması.
7. Seslerin uzun uzun üfletilerek derse başlanması.
8. Entonasyonun tam olabilmesi için piyano eşliğı yapıp kontrol sağlanması.
9. Çalışmaların tempo verilerek belli bir metronomda yapılması.
10. Tüm bu çalışmalar tamamlandıktan sonra gam ve arpej çalışmalarına başlanması.
11. Gam ve arpej çalışmalarından sonra egzersiz ve etüt çalışmalarının yapılması ve öğrenciye eşlik edilerek rol model olunması.
12. Öğrenilenlerin tekrarının sağlanması.
13. Öğrencilerin teknik olarak eksiklerinin tespiti ve buna yönelik uygun egzersizlerin belirlenmesi.
14. İcra da nüans ve teknik terimlere uyulmasının sağlanması.

Ders Dışı Çalışmalar

---

1. Düzenli olarak egzersiz ve ödevlerin tekrarının sağlanması.
  2. Arkadaş grupları ve eğitimi ile düet seslendirme ve böylece birlikte çalma bilincinin sağlanması.
  3. Seslendirilen etüt egzersiz ve eserlerin kaydedilmesi ve bunların icra edilmiş kayıtlardan dinlenerek hata kontrolünün sağlanması.
  4. Öğrencilere küçük konserler verdirilerek heyecan ve motivasyonlarını kontrol altında tutmalarının sağlanması.
  5. Öğrenciler arasında öğretici rekabetin sağlanması.
-

Uzman eğitimcilere ders işleme yöntemleri ile ilgili açık uçlu olarak sorulan sorunun verileri içerik analizi yapılarak tüm uzman fagot eğitimcilerinden alınan bilgiler doğrultusunda birleştirilmiştir. Buna göre başlangıç düzeyi fagot eğitiminde ders işlenişinin üç aşama halinde planlanabileceğı söylenebilir.

Derse hazırlık aşamasının sırasıyla psikolojik hazırlık, genel bilgiler, enstrüman sevgisi kazandırma, motivasyon, uygun çalışma ortamı hazırlanması, planlı çalışma alışkanlığı kazandırma, öğrenci kontrolünü sağlama, fagotun bakım ve muhafaza özelliklerini belletme basamaklarından;

Ders aşamasının sırasıyla ağız pozisyonu, tutuş, parmak pozisyonu, üfleme ve nefes tekniğini eğitici kontrolünde belletme, öncelikle uzun seslerle üfleme çalışmaları, önce legato (bağlı) sonra staccato (kesik) üfleme tekniğı çalışmaları, piyano eşliğı ile entonasyonu sağlama, belli bir metronomda çalışma, gam ve arpej çalışmaları, egzersiz ve etüt çalışmaları, öğrenilenlerin tekrarını sağlama, teknik eksikliklerin tespiti ve buna yönelik egzersiz belirleme ve nüans ve teknik terimlere yönelik çalışmalar basamaklarından;

Ders dışı çalışmalar aşamasının sırasıyla egzersiz ve ödevlerin tekrarını sağlama, düetler vasıtası ile grup çalışması bilincini geliştirme, icranın kaydedilmesi ve farklı icraların dinlenmesi vasıtasıyla hata kontrolü sağlama, küçük konserler vasıtasıyla heyecan ve motivasyon kontrolü sağlama ve öğretici rekabet sağlama basamaklarından oluşturulabileceğı düşünülebilir.

Tablo 15: Fagot Eğitimcilerinin Başlangıç Düzeyi Fagot Eğitimine Yönelik Önerileri

---

Öneriler

---

1. Enstrüman eğitiminin bireysel bir eğitim olması, öğrencinin çalgı üzerindeki temel belirleyicisinin kendi yeteneğı olması ve öğrencideki gelişim aşamalarının bireysel algılamaya göre değişkenlik göstermesinden dolayı öğrenci seviyesine göre ders işleyişinin belirlenmesi
2. Öğrencinin derse girmeden önce konsantre olabilmesi için derse hazırlıklı gelmesinin ve ders öncesi kondisyonunun tam olmasının sağlanması

3. Dudak pozisyonu, doğru tutuş ve doğru nefes almanın sürekli olarak dikkatle takip edilmesi ve öğretilen konuların zaman içerisinde önem kazanmasından dolayı başlangıç eğitimi süresince bu davranışların sürekliliğinin sağlanması
4. Başlangıç eğitimi sırasında diyafram egzersizlerine daha fazla önem verilmesi
5. Öğrencinin ileride çeşitli eserleri icra edeceği düşünülerek, eser analiz alışkanlığının kazandırılması
6. İkinci yarıyıldan itibaren icra edilen eseri dönem özelliklerine uygun olarak net bir ses ve entonasyon ile yorumlama alışkanlığının kazandırılması
7. İcra edilen eserlerin müzikal ve teknik açıdan cümle cümle çalıştırılması
8. Eserlerin iyi bir seviyede seslendirilebilmesi için, öğrencinin nasıl düşünmesi gerektiğinin anlatılması, seslendirdiği eserlere örnekler vererek öğrencinin hayal gücünün artırılması ve müzikal-teknik açıdan temiz seslerle cümleleyerek eseri seslendirmesinin öğretilmesi

Uzman eğitimcilere başlangıç düzeyi fagot eğitimine yönelik önerileri ile ilgili açık uçlu olarak sorulan sorunun verileri içerik analizi yapılarak tüm uzman fagot eğitimcilerinden alınan bilgiler doğrultusunda birleştirilmiştir. Buna göre başlangıç düzeyi fagot eğitimine yönelik öneriler ders işleyişinin öğrenci seviyesine göre belirlenmesi, öğrenci konsantrasyonu ve kondisyonunun sağlanması, dudak pozisyonu, doğru tutuş ve doğru nefes almanın takip edilerek sürekliliğinin sağlanması, diyafram egzersizlerine önem verilmesi, eser analiz alışkanlığının kazandırılması, dönem özelliklerine uygun net bir ses ve entonasyon ile yorumlama alışkanlığının kazandırılması ve müzikal ve teknik açıdan temiz seslerle cümleleyerek eseri seslendirmesinin öğretilmesi şeklinde özetlenebilir.

IV. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada başlangıç düzeyi fagot eğitimi ile ilgili olarak,

- Eğitime başlanması gereken en uygun fagot markasının Fox ve en uygun yaş aralığının 10-12 olduğu,
- Bireyde dikkat edilmesi gereken fiziksel özellikler sıralamasının dış, dudak ve parmak yapısındaki düzgünlük, kol yapısı ve boy uzunluğu olduğu,
- Öncelikli olarak Weissenborn fagot metodunun kullanılması gerektiği, bu metoda ek olarak Krakamp, Giampieri, Schule, Dahl, Bourdeau ve Seltmann- Vangerböfer metodlarının ise yardımcı metotlar olarak kullanılabilceği,
- Bu metodu tercih sebeplerinin başlangıç seviyesine uygun ve sistemli ilerlemesi, gerekli tüm konuları içermesi, egzersizlerin seviyesinin çok iyi olması, kullanılan en iyi metot olması, her öğrenci için uygulanabilir olması ve uzman eğitimcilerin öğrenciliklerine bu metot ile başlaması olduğu,
- Başlangıç fagot eğitimi için kullanılan fagot metodlarının orta düzeyde yeterli olduğu,
- Öğrenciye birinci yarıyıldan itibaren Fagotun tarihçesini çeşitlerini ve özelliklerini söyleyebilme, Doğru bir duruş ve tutuş uygulayabilme, Fagot kamışını doğru üfleyebilme, Doğru dudak pozisyonunu uygulayabilme, Fagotta parmakların perdeler üzerindeki yerlerini öğrenebilme, Doğru bir şekilde nefes alıp verebilme, Fagotun öğrenci seviyesinde bakım kurallarını öğrenebilme, Uzun ve legato sesleri üfleyebilme ve Staccato dil çalışmalarını uygulayabilme davranışlarının; ikinci yarıyıldan itibaren

- sırasıyla Dizi ve aralık etütlerini çalabilme, Artikülasyon çalışmalarını uygulayabilme, Diyezli ve Bemollü notaları çalabilme, Diyezli ve Bemollü dizileri çalabilme, Birinci-ikinci ve üçüncü oktav sesleri öğrenebilme, Diyezli ve Bemollü dizileri arpejli çalabilme, Dördüncü çizgi fa anahtarını okuyabilme, Düzeyine uygun müzikal parçaları doğru temiz ve anlamına uygun olarak icra edebilme ve Eşlikli eser ve düetlerle birlikte çalmayı uygulayabilme davranışlarının kazandırılması gerektiği,
- Uygulanması gereken temel teknikler ve sıralamasının üfleme tekniği, dudak tekniği, dil tekniği ve parmak tekniği olduğu,
  - İcracının dikkat etmesi gereken konular sıralamasının entonasyon, teknik, uyum, acilite (serilik) ve duygu şeklinde olması gerektiği,
  - Derse hazırlık aşamasının sırasıyla psikolojik hazırlık, genel bilgiler, enstrüman sevgisi kazandırma, motivasyon, uygun çalışma ortamı hazırlanması, planlı çalışma alışkanlığı kazandırma, öğrenci kontrolünü sağlama, fagotun bakım ve muhafaza özelliklerini belletme şeklinde olması gerektiği,
  - Ders aşamasının sırasıyla ağız pozisyonu, tutuş, parmak pozisyonu, üfleme ve nefes tekniğini eğitici kontrolünde belletme, öncelikle uzun seslerle üfleme çalışmaları, önce legato (bağlı) sonra staccato (kesik) üfleme tekniği çalışmaları, piyano eşliği ile entonasyonu sağlama, belli bir metronomda çalışma, gam ve arpej çalışmaları, egzersiz ve etüt çalışmaları, öğrenilenlerin tekrarını sağlama, teknik eksikliklerin tespiti ve buna yönelik egzersiz belirleme ve nüans ve teknik terimlere yönelik çalışmalar şeklinde olması gerektiği,
  - Ders dışı çalışmalar aşamasının sırasıyla egzersiz ve ödevlerin tekrarını sağlama, düetler vasıtası ile grup çalışması bilincini geliştirme, icranın kaydedilmesi ve farklı icraların dinlenmesi vasıtasıyla hata kontrolü sağlama, küçük konserler vasıtasıyla heyecan ve motivasyon kontrolü sağlama ve öğretici rekabet sağlama şeklinde olması gerektiği,
  - Ders işleyişinin öğrenci seviyesine göre belirlenmesi ve öğrenci konsantrasyonu ve kondisyonunun sağlanması gerektiği,
  - Dudak pozisyonu, doğru tutuş ve doğru nefes almanın takip edilerek sürekliliğinin sağlanması gerektiği,
  - Diyafram egzersizlerine önem verilmesi gerektiği,
  - Eser analiz alışkanlığının kazandırılması gerektiği,
  - Dönem özelliklerine uygun net bir ses ve entonasyon ile yorumlama alışkanlığının kazandırılması gerektiği
  - Müzikal ve teknik açıdan temiz seslerle cümleleyerek eseri seslendirmenin öğretilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

İlgili alan yazına bakıldığında, fagot ile ilgili yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğunun yazılan eserlerin teknik ve yapı bakımından analizine yönelik olduğu [Çolakoğlu, Ç. (2006); Saydam, M. K. (2008); Turanlı, E. (2008); Duman, A. (2009); Öztank, H. (2009); Ünver, B. (2009); Fırat, O. (2010); Yanya, A. (2015); Alagök, S. (2016); Mas, M. S. (2016); Zantur, Ö. Ö. (2016); Usta, A. (2017); Kuşoğlu, M. (2019)], bir kısmının fagotun tarihsel gelişimi, önemi, icracıları ve edebiyatı ile ilgili olduğu [Sümer, F. (1997); Yalçın, K. (2003); Gülmez, S. (2004); Güvel, A. (2009); Aktalay, C.

(2010); Özkan, S. (2010); Günalan, H. (2017)]; bir kısmının fagotu geliştirecek ve kolay çalınmasını sağlayacak deneysel çalışmalar olduğu [Kurt, G. (1998); Hopa, E. (2010); Üzülmöz, H. O. (2016); Trofimov, A. (2015); Trofimov, A. (2019)] görülmüştür.

Fagotun öğretim ve çalım tekniklerine yönelik olarak ise az sayıda çalışma olduğu tespit edilmiştir [Erşahin, S. (1997); Güngördü, E. (1998); Hopa, E. (2004); Çolakoğlu, Ç. (2009); Girici, G. (2010)].

Alan yazında başlangıç düzeyi fagot eğitimine yönelik bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma, alan yazında yapılan diğer araştırmalardan bu yönüyle ayrılmakta ve başlangıç düzeyi fagot eğitiminin temel ilkelerini, tekniklerini, yöntemlerini ve kazandırılması gereken temel davranışları ortaya koyması ve bu alandaki öğrenci ve eğitimcilere rehberlik etmesi açısından önemli görülmektedir.

Kaynaklar

- Akkuş, R. (2000). "Çalgı Çalışma Alışkanlıkları". *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 107-111.
- Aktalay, C. (2010). *Fagot Ailesinin Eski ve Yeni Türleri, Kullanım Alanları, İcracıları ve Repertuarı İle P.F. Bøddecker 'Fagot Sonatı', H.Dutilleux 'Sarabande Et Cortege', O.Nussio 'Pergolesi Aryası Üzerine Varyasyonlar' ve R.Boutry 'Interferences I'*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alagök, S. (2016). *Andre Jolivet'nin Hayatı, Besteciliği ve 'Fagot, Yaylı Orkestrası, Arp ve Piyano İçin Konçerto' Başlıklı Eserinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Başaran, İ. E. (1989). *Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Ceylan, A. D. (2010). *Başlangıç Eğitiminde Kullanılan Klarnet Metotlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çelenk, K., & Özşen, B. (2018). "Yaylı Çalgı Eğitiminde Öğrenci Performansının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi [Bildiri]. M. Keha & Z. Alimgereyev (Eds.). *IV. Uluslararası Mesleki ve Teknik Bilimler Kongresi, 7-9 Aralık 2018*, Cilt 1, (ss. 491-508), Gaziantep: İksad Yayıncılık.
- Çoban, S. (2011). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Dönem Sonu Sınavları ile İlgili Düşünceleri". *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 115-127.
- Çolakoğlu, Ç. (2006). *W.A. Mozart'ın, J. N. Hummel' in ve C. M. Von Weber' in Fagot Konçertolarının Müzikal Analizleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Çolakoğlu, Ç. (2009). *Fagotun Temel Yapısal Özellikleri ve Perde, Trill, Parmak Tekniği Kolaylıkları Üzerine Çalışma Önerileri*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). İzmir:

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Demirel Ö., Seferoğlu S. S. ve Yağcı E. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Duman, A. (2009). *Fagotun Tarihsel Süreci ve Malcolm Arnold'un Op.86 fantezisi, Gerorg Philipp Telemann'ın Fa Minör Sonatı, Eugene Bozza'nın Recit-Sıcıhenne Et Rondo'su, H. Villa-Lobos'un Cirandadas Sete Notas'ının Teknik ve Yapı Bakımından Analizi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erşahin, S. (1997). *Fagotta Çeyrek Ton Tekniği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fırat, O. (2010). *George Philipp Telemann ve Besteci'nin Mi Minör Fagot Sonatı*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fox, D. (1969). *The Research Process in Education*. Holt: Rinehart Press.

Girici, G. (2010). *20. Yüzyıl Müziğinde Fagot Çalım Teknikleri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Good, C. (1959). *Dictionary of Education*. New York: Mc Graw-Hill Co.

Gülmez, S. (2004). *Fagot'un Tarihsel Gelişimi ve Teknik Kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Günelan, H. (2017). *Ludwig Van Beethoven'ın Senfonilerinde Fagot'un Yeri ve Önemi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güngördü, E. (1998). *Fagotun Yapısı ve Çalışma Teknikleri Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güvel, A. (2009). *Etienne OZI' Nin (Troisieme Sonate'si), Paul JEANJEAN'ın (Prelude Et Scherzo'su), Johann Friedrich FSACH'ın (Sonate C Majör' ü) ve Alexandre TANSMAN'ın (Suite Pour Basson'u) Fagot Edebiyatı' ndaki Yerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hopa, E. (2004). *Fagot'ta Nefes ve Bedenin Kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Hopa, E. (2010). *Kamış Yapımının Fagotun Performansı Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kurt, G. (1998). *Fagot Kamış Yapımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuşoğlu, M. (2019). *Richard Strauss Trv. 293 Klarnet, Fagot ve Küçük Orkestra İçin Düet Konçertino Eserinin Fagot Tekniği Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mas, M. S. (2016). *Francis Poulenc'in Obua ve Piyano sonatı'nın(FP 185), Obua, Fagot, Piyano İçin Trio'sunun (FP 43) ve Piyanolu Altılı'sının (FP 100) Obua Tekniği Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özdemir, G. (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümlerinde Uygulanan Viyola Öğretim Programına Dayalı Üçüncü Sınıf Düzeyinde Devinişsel Hedeflere Ulaşma Durumları*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, S. (2010). *Alman ve Fransız Fagot Ekollerinin Gelişim Süreci*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Öztank, H. (2009). *Antonio Vivaldi'nin Sol Minör Fagot Konçertosu'nun Form ve İcra Yönünden İncelenmesi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saydam, M. K. (2008). *Hindemith ve Bruns'un Sonatları, Francaix'nin Divertissement'i ve Dutilleux'nün Sarabande Et Cortege'inin Fagot Repertuarındaki Yeri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Selltiz, C., Jahoda, M., Deutsch, M., Cook, S. W. (1959). *Research Methods in Social Relations*. Revised edition. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Sümer, F. (1997). *Fagotun Tarihsel Gelişimi Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Trofimov, A. (2015). *Fagot Entonasyonunu Pesleştiren Aparat İçin Yeni Bir Öneri*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Trofimov, A. (2019). *Fagot Akordunun ve Akort İnce Ayarının Yapılmasını Sağlayan Yeni Bir Es Borusu Sistemi ve Yeni Kamış Sistemi Hakkında Bir Öneri*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). İzmir: Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turanlı, E. (2008). *Ludwig Milde (1849-1913) Concert Studies Op. 26 nos. 1-25 vol. I Konser Etüdlerinin Fagot Literatüründeki Yeri ve Bunların Analizi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

- Usta, A. (2017). *Selman Ada'nın Aşk-ı Memnu Operası'nda Fagotun Kullanımına Yönelik Bir İnceleme*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünver, B. (2009). *Antonio Vivaldi Cello Sonata RV 40 (Fagot), C.M.V. Weber Andante E Rondo Ungarese Op.35, Camille Saint-Saens Sonate Op.168, Alexandre Tansman Suite Pour Bassoon Üzerine İnceleme*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üzülmez, H. O. (2016). *Fagot Kamışı Yapımında Kullanılan Kargı Malzemesi İslanma Sürecinin Çalıma Etkisi*. . (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Yalçın, K. (2003). *Fagotun Tanımı, Mekanik Gelişimi, Orkestra İçindeki Kullanımı: Camille Saint-Saens, Etienne Ozi ve Eugene Bozza'nın Hayatları ve Eserleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yanya, A. (2015). *21. Yüzyıla Kadar Cumhuriyet Dönemi Türk Bestecilerin Eserlerinde Fagotun Yerine Genel Bir Bakış ve Ulvi Cemal Erkin'in Köçekçe Orkestra Süitinde Fagotun Kullanımı*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Yaşar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zantur, Ö. Ö. (2016). *Fagotun Solo Enstrüman Olarak Kullanımı ve Romantik Dönem Eserlerinden Belirlenen Fagot Orkestra Sololarının Teknik ve Karakteristik Yöneden Analizi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.